

MINDER BEKENDE EN/OF VERDWENEN LOCATIES

Brouwerijen

In de vroege Middeleeuwen waren de abdijbrouwerijen de enige belangrijke brouwerijen. Herbergiers en gewone mensen brouwden het nodige bier voor eigen gebruik. Pas toen de steden belangrijk werden, waren er brouwers die zich toelegden op de bevoorrading van die steden. In 1363 waren er in Gent 245 meesterbrouwers. Aanvankelijk maakte men gebruik van gruit, vanaf de 14e eeuw van hop (grotere duurzaamheid). Het bierverbruik lag hoog te Gent, zuiver water was zeldzaam en bier was gezond en betaalbaar: 250 liter per persoon. De bieraccijnzen maakten in 1600 meer dan 45 % van de totale stadsontvangsten uit. In 1656 richtten de bierverkopers en wijntappers samen het biertappersambacht op, met als patroonheilige Sint-Zacheus. In de 19e eeuw was er een groot aantal brouwerijen in Gent, doch met een gering aantal (120) werknemers. In 1900 waren er nog 83; in 1948 nog 28. Brouwen was bij gebrek aan koelingsapparatuur een winterbedrijvigheid. Na W.O. II werd pils de meest populaire biersoort. Al in de 19e eeuw ontstonden te Gent ook twee brouwerij scholen.

Wij beperken ons tot de grote brouwerijen van de twintigste eeuw.

In 1900 waren er in België 3.223 brouwerijen; in 1920: 2.013; in 1950: 663; in 1970: 232; in 1992: 126. In 1991 waren er in Oost-Vlaanderen 5.010 cafés. Alleen in Brabant waren er meer: 6.039.

Meiresonne

De brouwerij Meiresonne ontstond in Bellem, waar de familie in 1866 de brouwerij Van Maldeghem overnam. Zoon August begon in 1871 te Nevele de brouwerij De Hoprank. In 1913 kwam de familie naar Gent en kocht de brouwerij Van Oostende-De Marteleire op de Koepoortkaai. Tegelijk kochten ze ook een aanpalend groot huis, waar de familie haar intrek nam. De activiteit kwam er snel op gang. Een netwerk van spoor- en waterwegen bracht de nodige delfstoffen (kolen o.a.) en grondstoffen tot vlakbij de brouwerij.

De Meiresonnes durfden te investeren en Gent en omgeving boden een goede afzetmarkt. In 1921, 1922 en 1923 kwamen er stoommachines bij evenals negen koeltanks en een vriesmachine. Alle geplaatst op stevige betonnen sokkels. In 1922 werkten er 25 arbeiders. In 1927-'28 hadden er nogmaals grote veranderingswerken plaats. Een straatje, een beluik en verschillende huizen

werden afgebroken om de brouwerij uit te breiden. De brouwerij had toen een productie van 3.500 hl. per maand.

In de jaren '30 verslechterde de economische toestand van ons land. Veel kleine bedrijven verdwenen door stopzetting of fusies. Meirseonne kreeg in 1935 het statuut van een N.V. De brouwerij behoorde toen tot de grootste vier van het land. In 1938-'39 werd een volledig nieuw administratief gebouw aan de Koepoortkaai (architect: L. Diegerick) opgetrokken. Tijdens W.O. II leverde Meirseonne Wehrmachtsbier voor de Duitse soldaten. Na de oorlog waren er te Gent nog maar 20 brouwerijen.

Na de oorlog kwamen de machines en productiesystemen niet langer uit Duitsland, maar uit de Verenigde Staten. Meirseonne werd nu de grootste brouwerij van Vlaanderen.

Het meest bekend was de Celta Pils, maar er werd ook Goliath, Ganda-Ale, Munich, Fort-Op, Family's tafelbier en Stolz geproduceerd. Verder ook de limonades Golf en Colibri en het mineraalwater Imperia. Het bedrijf stelde nu 6 à 700 personen te werk. Het bedrijf had 80 vrachtwagens om het bier naar de cafés te brengen.

In 1951 brak de brouwerij 'haar productierecord. Er werd 5 miljoen kg. grondstoffen verwerkt. Aimé Meirseonne, die geen kinderen had, trad in 1964 in onderhandelingen met Artois uit Leuven. Artois verwierf een meerderheidsparticipatie. Aimé overleed in 1966. Enkele maanden na zijn dood viel het bierbrouwen aan de Koepoortkaai stil. Er werd alleen nog limonade gefabriceerd. Einde 1976 viel alle activiteit stil en werden de poorten gesloten. De fabriek werd afgebroken en op dezelfde plaats staan nu appartementsgebouwen.

Excelsior

De brouwerij Excelsior ontstond door een fusie van de Brouwerij van Gent met de brouwerijen Florin en Maenhout. In de vroege 20ste eeuw lieten de eigenaars hun familienaam vallen en kozen voor de naam Excelsior.

In de jaren '20 en '30 werden nieuwe gebouwen opgetrokken langs de IJkstraat en Nieuwpoort. Modieuze gebouwen in art deco en nieuwe zakelijkheid. De administratieve gebouwen lagen op het Steendam en dragen nu nog een hoprank als decoratie in de gevel. In Steendam waren ook de brouwerijen Goublomme en de Vier Heemskinderen. De brouwerij werd overgenomen door Haacht uit Boortmeerbeek en sloot in 1973 zijn poorten. Uiteindelijke verdwenen de meeste gebouwen en werden in 1997 vervangen door een huisvestingsproject.

Ultra

Brouwerij Ultra ging terug op de brouwerij De Zwaan, die in 1834 aan de Herodeszak aan de Lange Schipgracht door Wwe De Ronne werd opgericht. In 1840 werd deze brouwerij overgenomen door P. J. Heughebaert. Vanaf 1909 werd de brouwerij Heughebaert uitgebreid. De ronde schouw behoorde bij de twee stoomketels. De meest recente gebouwen, stapelruimten, graanmagazijn e.a., dateerden van 1930. De brouwerij werd in 1922 tot N.V. Ultra. De brouwerij sloot in 1964 haar deuren. Volledig afgebroken. Op het terrein werd nadien de Volkskliniek Bond Moyson gebouwd.

Aigle Belgica

In 1888 werd op de Nieuwe Wandeling, nrs. 121-125, de N.V. De Samenwerkende Bierbrouwerij en Mouterij van Akkergem opgericht. In 1919 omgevormd tot N.V. Brasserie Belgica.

Aigle Belgica ontstond in 1922 door de fusie van Den Arent uit Brugge en Belgica uit Gent. De hoofdzetel bleef in Brugge. Bekend bier: bab. Te Gent werkten 25 personen. Aigle Belgica had 800 verplichte cafés.

Mede door de hogere lonen in Gent, werden de brouwketels in Gent in 1947 stilgelegd. De werknemers konden meer verdienen bij Meiresonne. De brouwketels verhuisden naar Kortemark en Ichtegem. Het gebouw is heden een garage.

Aigle Belgica is in 1978 overgenomen door Piedboeuf.

Gruut

In maart 2009 is Gent een brouwerij rijker geworden. Op de Grote Huidevettershoek, waar vroeger brasserie Flor stond, opende Annick De Splenter Gruut, tegelijk een brouwerij en een brasserie. Gruut heeft twee betekenissen: mengeling van kruiden en muntstuk (groot). De brouwerij combineert moderne brouwtechnologie op een eeuwenoude traditie. Er worden vier biersoorten gebrouwd: blond, bruin, wit en amber.

Brouwerijen aan de rand van de stad

Huyghe, Melle

In 1906 kocht Leon Huyghe de plaatselijke brouwerij in Melle. Naam: Den

Appel. In 1936 nieuw complex langs de Geeraardbergsesteenweg. In 1938 nieuwe naam: brouwerij Huyghe. Bieren: in 1945 pils Golden Kenia; in 1985 Artevelde en Minty. Eveneens in 1985 Delirium Tremens. De roze olifant was geboren. In 1997 uitgeroepen tot het beste bier ter wereld.

Hul, Merelbeke

De familie Hul woonde sinds het begin van de jaren 1920 in het Blauwe Kasteel te Scheldewindeke. Augustinus Hul gebruikte hier vooral de 56 ha bos voor zijn houtzagerij. In de jaren '30 verhuisde Leonce, de zoon van Augustinus, naar Merelbeke centrum en richtte er, op de plaats waar vandaag het warenhuis Colruyt staat, een brouwerij op. De brouwerij bleef in handen van de familie Hul tot de jaren '60. Toen werd ze verkocht aan de brouwerijen Kruger en Piedboeuf. In de jaren '70 werd het gebouw afgebroken.

Neyt, Evergem-Belzele

De brouwerij werd opgericht door de gebroeders Maurice en Jules Neyt en heette aanvankelijk Sint-Antonius. In 1992 werd nog 150.000 kg mout tot bier verwerkt. In 1993 werd de brouwerij overgenomen door Bios uit Ertvelde. De volledige inboedel bestaat nog.

Literatuur

J. Van de Wiele, Bier en brouwerijen in het historisch Gent, VIAT, 1986.

Internet: Google.

Ghendtsche Tydinghen, 31e jg. nr. 6, november-december 2002.

Daniël Van Ryssel